

Jaroslav Havlíček

Jaroslav Havlíček (3. února 1896 Jilemnice - 7. dubna 1943 Praha), byl český spisovatel. Nejvýznamnější český představitel psychologické prózy.

Životopis

Jaroslav Havlíček vystudoval reálku v Jičíně (maturoval 1913). Poté (1914) absolvoval abiturientský kurs obchodní akademie Chrudim a začal studovat na ČVUT v Praze. Roku 1915 byl jako jednoroční dobrovolník odveden do první světové války, zúčastnil se bojů v Rusku, v Itálii a v roce 1919 na Slovensku. V roce 1919 začal pracovat jako úředník v Živnostenské bance v Praze ^[1] a při zaměstnání úspěšně dostudoval vysokou školu. V roce 1921 se oženil s Marií Krausovou.

Své povídky publikoval v mnoha časopisech: *Lumír*, *Zvon*, a *Národní listy*. Přátelil se s Antalem Staškem. Jeho synem byl Zbyněk Havlíček.

Dílo

Jeho literaturu ovlivnili písmáci a spiritisté, napsal několik románů, jejichž děj je zasazen do maloměsta na přelomu 19. a 20. stol. Popisuje tragické lidské osudy, degeneraci – téměř naturalisticky, až chladnokrevně, duševní stavy často velmi narušených lidí a extrémní situace. Byl skvělým vypravěčem. Některé jeho postavy vykazují velkou mravní a duševní sílu.

- *Neopatrné panny* – 1941, psáno v letech 1929–1932
- *Vyprahlé touhy* – 1935, přepracované vyšlo v roce 1944 pod názvem *Petrolejové lampy*
- *Petrolejové lampy* – zfilmováno, tento román pojednává o citlivé ženě, která se nemůže vdát – vezme si svého bratrance a sňatkem získá statek. Brzy však zjistí, že statek je zadlužen a její manžel má syfilidu. Hrdinka se osudu nepoddá a postupně se vyrovná se svým osudem.
- *Neviditelný* (1937)– zfilmováno pod názvem *Prokletí domu Hajnů*; děj se odehrává v bohaté rodině, která se postupně rozpadá. Hlavním hrdinou je inženýr, který si vezme

dědičku továrny. Po svatbě zjistí, že s nimi v domě žije bláznivý strýček, který si myslí, že je neviditelný. Tento stav postupně rozvrátí jeho manželství a Petrova žena se nakonec také zblázní.

- *Ta třetí* – zfilmováno; 1939
- *Helimadoe* – zfilmováno; 1940 příběh pěti sester (podle počátečních slabik jejich jmen), které jsou ovládány podivínským otcem lékařem. Dcery se jmenovaly Helena, Lidmila, Marie, Dora a Ema. Dílem provází mladý vypravěč Emil.
- *Synáček* – 1942
- *Zánik městečka Olšiny* – 1944, posmrtně vydaná sbírka fantastických povídek
- *Skleněný vrch* – povídka, podle které byl natočen film *Barbora Hlavsová*
- *Muž sedmi sester* – posmrtně vydáno v 90. letech

Posmrtně byla z jeho díla sestavena a vydána řada povídkových souborů:

- *Zázrak flamendrů* – 1964
- *Prodavač času* – 1968
- *Hodinky pana Balabána* – 1986

Pracovní list
Petrolejové lampy
Jaroslav Havlíček
Umělecký text
Výňatek z textu

CITÁT Z KNIHY:

"Pavel začal ke Kiliánovým docházet jako ženich za vyvolenou nevěstou. Přesto se však ještě nemohlo říci, že by byla ruka v rukávě. Stavitel dával vojákovi pořád ještě najevo, že se s myšlenkou svatby zcela ještě nesmířil ... Hejtman překypoval roztomilostí, tvářil se, jakoby strýčcovo brnění nepozoroval, a k tetě byl dvorný, jak jen může být budoucí zeť ..."

Neumělecký text

„Petrolejové lampy, 1. 4. 2011

Přiznávám, nebyla jsem nadšená, když přítel přinesl domů lístky na Petrolejové lampy. Po veřejším představení musím prohlásit: „Jak hluboce jsem se mýlila!“ Výprava mě zaujala, výkony herců mě strhly, bavilo mě to. A kdybych nosila klobouk (třeba extravagantní, kterému by se lidé smáli..), smekla bych před pány herci!
Teraza Skalová

Petrolejové lampy, 1. 4. 2011

Na představení Petrolejové lampy jsem šla s tím, že film tato divadelní adaptace nepřekoná. Prostě jo dobrý, ale film je film. K mému překvapení se tak nestalo, bylo to strhující, hudba, skvělá scéna a hlavně herecké výkony ústřední dvojice. Všechno jsem jim věřila. A proto jsem si poprvé za dobu co do divadla chodím mohla zakřičet BRAVO! Děkuji Vám za báječný umělecký zážitek, a tleskám....
Lenka Šimová

Petrolejové lampy, 29. 3. 2011

Zářící Petrolejové lampy. Během premiéry představení Petrolejové lampy jsme žasli nad neskutečně propracovaným divadelním uměním. Herecké výkony Lenky Krčkové a Ondřeje Veselého byly strhující a ostatní herci nezůstali svému hereckému mistrovství nic dlužni. Gratulujeme celému souboru, včetně všech neherců, kteří se podíleli na realizaci. Pane režiséře, Vám děkujeme za věrohodnost a preciznost uměleckého ztvárnění.

Jaroslav Havlíček - Petrolejové lampy

Tvorba: česká

Lit. druh: psychologická próza

Rok vydání: 1935

I. pol. 20. století

Literární žánr: psychologický román/drama

Kulturní směr: Období významných společenských proměn

Místo děje: Autorova rodná Jilemnice a přilehlý Hrabačov

Obecná charakteristika díla:

Starý patriarchální svět zdánlivých jistot se pozvolna rozpadá ve střetu se světem moderním; vztahy mezi vesnici (tradičními, ale i svazujícími hodnotami) a městem (dravou, ale i osvobozující vitalitou novodobých selfmademanů) se ocitají ve vzájemném napětí. Do tohoto "sociologizujícího" rámce je vetkán příběh nešťastné Štěpánky Kiliánové, jejíž vytoužené manželství od počátku nezadržitelně směřuje k tragickému konci.

Hlavní postavy díla:

Štěpánka Kiliánová, Pavel Malina

Obsah:

Kilián, původně chudý zedník, se vlastně pílí vypracuje do pozice člověka s významným postavením. Ožení se s venkovskou dívkou, dcerou z vejrychovského statku, s níž má jediné dítě - Štěpku. Ta není moc krásná a její neotesané chování budí ve společnosti nelibost. Volné chvíle trávi na Vejrychovsku s bratranci Malinovými: Pavem, pozdějším hejtmánem rakouské armády, a Janem, budoucím správcem statku. Pavel se z vypočítavosti se Štěpkou ožení, ale manželství nedojde naplnění. Štěpka se musí vyrovnávat s důsledky jeho postupující choroby (trpí syfilidou a nakonec zešílí). Po jeho smrti se - víceméně z pragmatických důvodů - sblíží s druhým bratrancem Janem.

Román je rozdělen do 3 částí. V názvu první a poslední části se objevuje symbolická lampa, v jejichž rozřeseném světle se příběh jakoby odehrává.

Charakterizují dobu před nástupem elektrického osvětlení, dobu, v níž se "staré" střetává s "novým".

Poznámky:

Jaroslav Havlíček se narodil 3. února 1896 v Jilemnici (v Podkrkonoší) v rodině učitele. Zemřel 7. dubna 1943 v Praze, kde podlehl zánětu mozkových blan a umřel na fyzické vyčerpání. Je to nejvýznamnější představitel české psychologické prózy. psal psychologické romány s prvky naturalismu v období mezi válkami, označován za dědice odkazu Karla Matěje Čapka-Chodá. V I. světové válce byl třikrát na frontě (Rusko, Itálie, Slovensko). Po válce se oženil s dcerou jilemnického mydláře Marií Krausovou a stal se úředníkem Živnostenské banky v Praze. Syn Zbyněk, který se později stal surrealistickým básníkem.

Aktualizace (vlastní názor):

Jde o psychologický román vyjadřující touhu po rodinném životě a po lásce. Neustálé zklamání, pocit nenaplněného života. Motiv petrolejové lampy - symbol životní víry.

Zpracování námětu: stejnojmenný film Petrolejové lampy

Filmové zpracování Havlíčkova románu z konce 60. let, režisované Jurajem Herzem, vyniklo působivou, místy až snově hororovou atmosférou a přesvědčivými hereckými výkony hlavních představitelů Štěpky (I. Janžurová) a Pavla (P. Čepek).